

Välkommen till

Demokratidagen 2017

Hur styrs din kommun/landsting/region?

- 1) Styr i minoritet
- 2) Styr blocköverskridande
- 3) "Traditionellt" blockstyre

Det nya politiska landskapets utmaningar och möjligheter

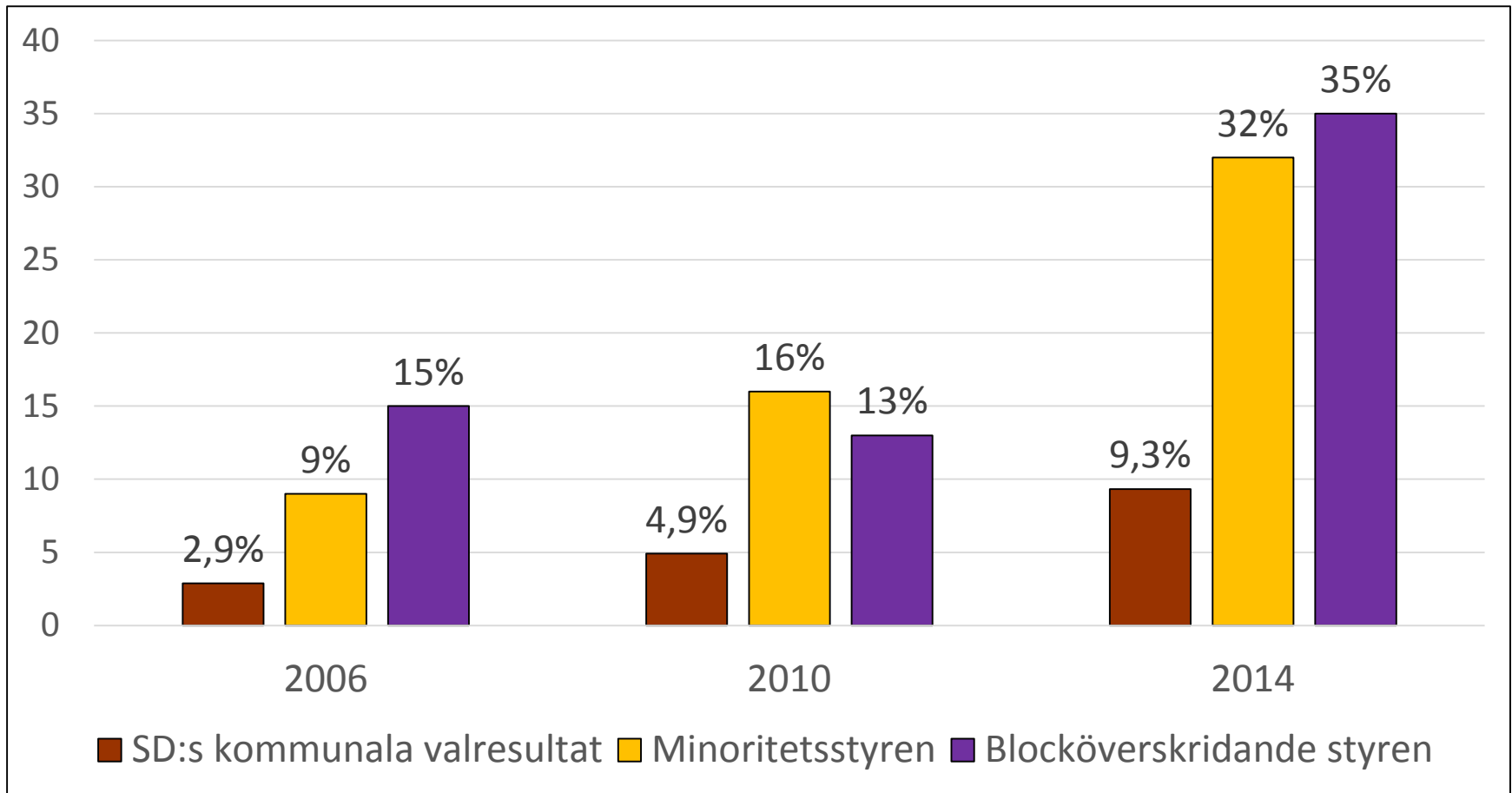
Johan Wänström

Centrum för kommunstrategiska studier

Två traditionella övergripande förhållningssätt till lokal och regional politik

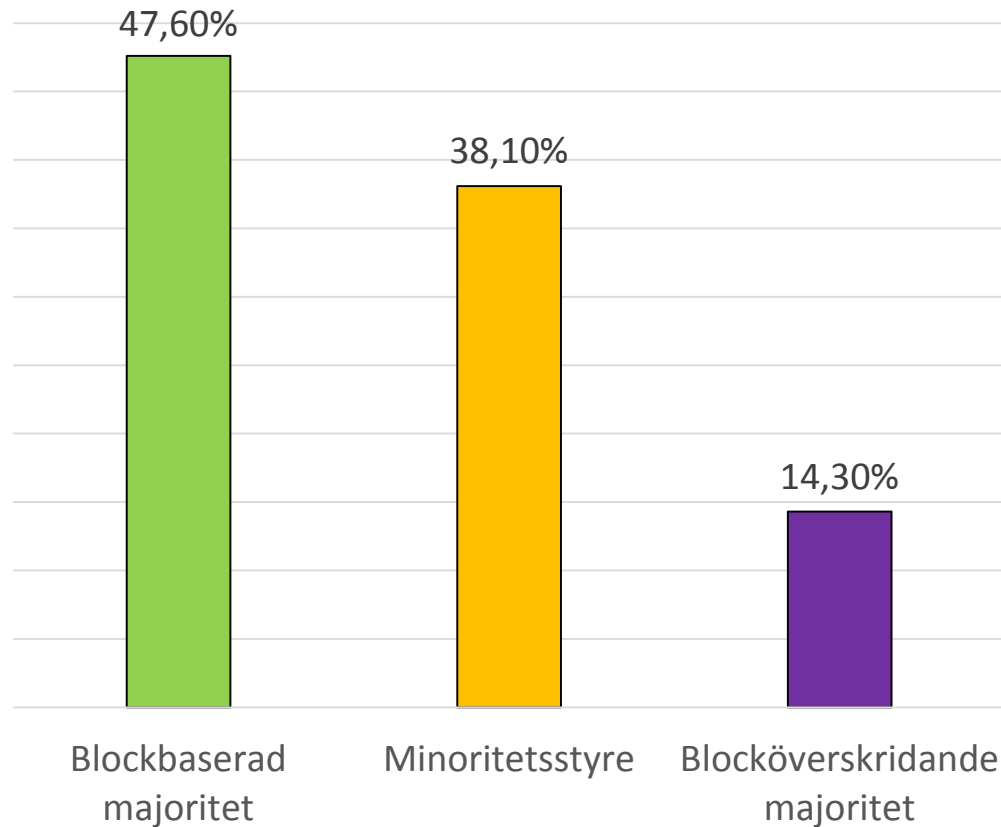
- **Konsensusorienterad samförståndspolitik**
 - Naturligt med breda samarbeten i de flesta frågorna
 - Vanligast i mindre kommuner
- **Tävlings- och konfrontationsorienterad blockpolitik**
 - Naturligt med konflikt mellan vänster- och högerblock
 - Dominerar i många landsting/regioner samt i stora kommuner

Kommunerna anpassade sig till det nya parlamentariska landskapet – men inte på en gång

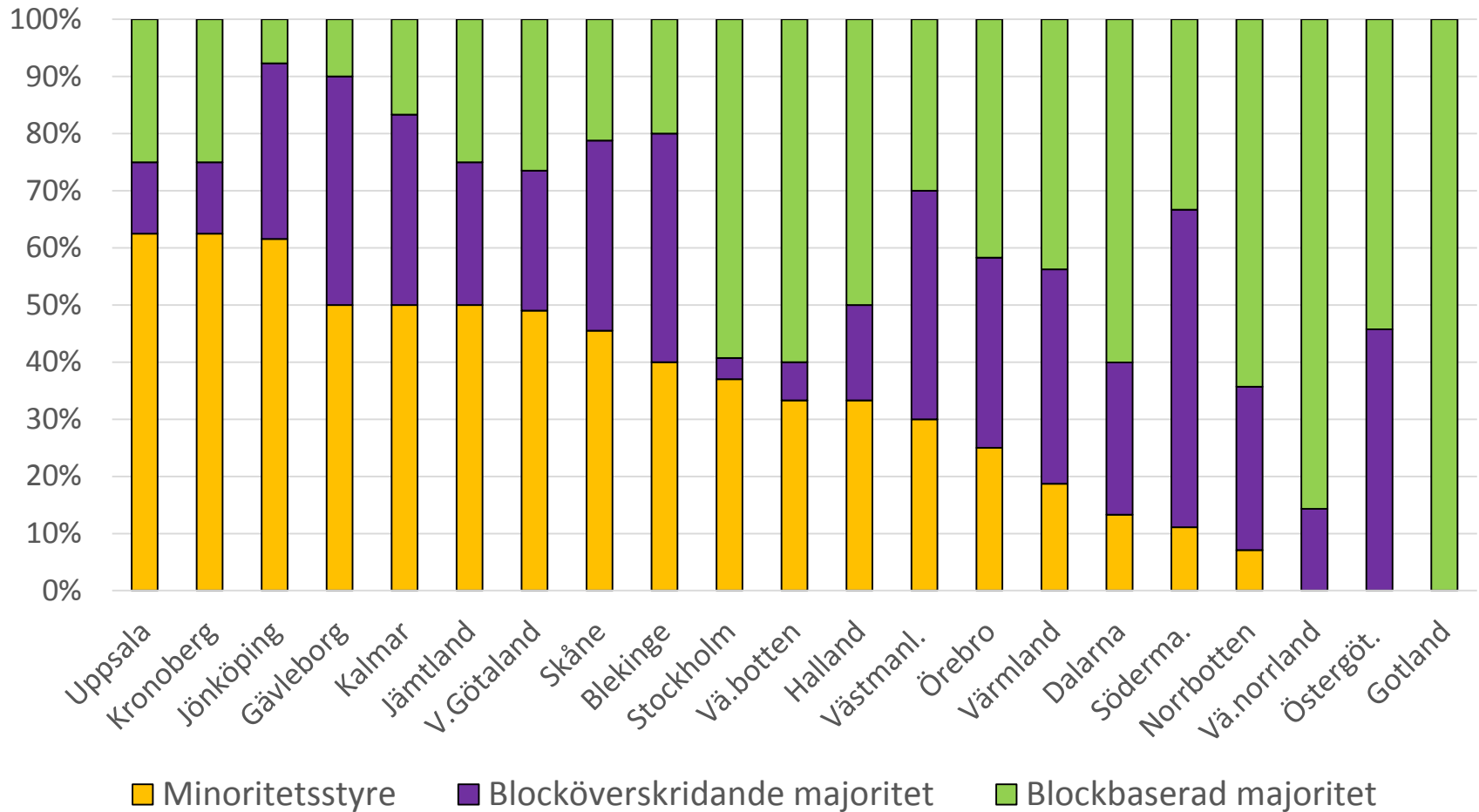
Landstingen och regionerna i januari 2017

Betydligt mindre andel blocköverskridande majoritetsstyren

- Mindre behov av anpassning till nytt parlamentariskt landskap?
- Starkare kultur med blockbaserad konfliktpolitik?

Stora regionala skillnader bland kommuner

Utmaningar med att anpassa sig till ett nytt parlamentariskt landskap

Svårigheterna med att bryta ett stigberoende som innefattar traditionell konfliktorienterad blockpolitik

Styra bort från ”vi-mot-dem”

- En stark prestigeladdad partiidentifikation upprätthåller en emotionell ”vi-och-dem” känsla
 - Partiidentiteten kan styra/mobilisera vissa gräsrötter och väljare – främst äldre
 - Politikens övergripande mål är att ”besegra ärkefienden”
 - Förverkligande av sakpolitiska mål sekundärt
- Partimedlemmar som går ur partiet när den konfliktdimensionen försvinner med blocköverskridande styren

Samarbete för utveckling – inte för att undvika ett parlamentariskt kaos

- *Ett samarbete blir aldrig handlingskraftigare än vad de gemensamma visionerna tillåter*
- Viktigt med en:
 - vision för vad man vill åstadkomma
 - plan för hur man hanterar alla sakfrågor
 - plan för hur man hanterar alla styrsituationer
- Utvärdera vad man har åstadkommit tillsammans
 - Inte vilket parti som har ”vunnit” eller ”förlorat” mest i samarbetet

Nya samarbetskonstellationer ställer stora krav på det politiska ledarskapet

- Ledare med stark ställning inom partiet
 - Känner partiet väl och har ett starkt mandat – som vågar bryta mönstret
- Väl utvecklade förtroendeband hos ledande politiker i andra partier
 - Förtroende oerhört viktigt i samarbeten – speciellt om det är samarbeten som utmanar tidigare förhållningssätt
- *Bra om den sortens ledare finns tillgänglig efter nästa val*

Val är ett tävlingsmoment

- Valretoriken är ofta tillspetsad
 - Fokuserar inte sällan på (och överdriver?) baksidan av ”motståndarnas” politik
 - Tydliggör politiska skillnader
 - Viktigt för demokratin med tydliga alternativ
 - Mobiliserar gräsrotter och väljare
 - Viktigt för demokratin med högt valdeltagande
 - ***Hitta en bra balans mellan behoven av konflikt innan och beredskapen för olika styrkonstellationer efter valet***

Möjligheter i det nya parlamentariska landskapet

Potentiella fördelar med att bryta
stigberoendet

Nya samarbetskonstellationer kan skapa nya möjligheter att driva specifika frågor, men också tydligare sakpolitiska konfliktlinjer

- Konflikt är viktigt för demokratin, men konfliktlinjer kan se olika ut
- Traditionell blockpolitik relevant på en del håll
- Flera fall där de huvudsakliga konfliktlinjerna går *inom* snarare än *mellan* de traditionella politiska blocken
 - Tillväxtfrågor, fysisk samhällsplanering etc.
 - Blockpolitiken kan då skymma viktiga konfliktlinjer för medborgarna

Nya samarbetskonstellationer kan skapa förutsättningar för mer handlingskraftiga styren

- Liknande syn på *hur beslutsprocesserna bör fungera*
 - Stora skillnader mellan partier inom båda blocken
- Utan blockpolitikens bindningar blir det enklare att *välja bort* samarbeten med partier som:
 - har en radikalt annorlunda syn på hur beslut bör fattas och implementeras
 - man upplever är dåliga ”lagspelare”